

Bijlage 5

Reacties op de nota mantelzorg, “van onschatbare waarde”.

In deze bijlage kunt u de reacties lezen van vijf betrokken partijen met betrekking tot het onderwerp mantelzorg.

1. Adviesgroep Sociaal Domein Gemeente Groningen (ASDG)
2. Platform Hattinga Verschure
3. Clientenraad Werk en inkomen
4. Werkgroep Toegankelijk Groningen
5. Adviesgroep Mantelzorg

1. Reactie van ASDG:

Adviesgroep Sociaal Domein Gemeente Groningen

Reactie op concept beleidsnota Mantelzorg

11 april 2023

Geacht college,

Bij deze ontvangt u onze reactie op de concept nota Mantelzorg. Jammer genoeg zijn we als ASDG projectgroep niet in de gelegenheid geweest de nota gezamenlijk te bespreken. De volgende individuele reacties zijn verzameld:

- Is het begrijpelijk en kunnen jullie je vinden in de voornemens?

- De nota is begrijpelijk en lijkt voldoende mede gebaseerd op de ervaring van mantelzorgers en daarmee kan ik me vinden in de voornemens.
- De ambitie is duidelijk nu nog de uitvoering.
- Het komt mij voor dat er voldoende aanknopingspunten worden benoemd om simpelweg over te gaan tot een actie-agenda. Er gebeurt natuurlijk al heel veel voor mantelzorgers, maar waar zitten nu echt de actuele problemen (dat noemt men tegenwoordig uitdagingen) die kunnen worden aangepakt?
- Het is veel tekst, veelal globaal, wel bekend. De vertaalslag naar concrete en haalbare doelen en resultaten is magertjes geformuleerd. Of te veel verweven in de 17 pagina's tekst. Behoefte aan kort maar krachtige samenvatting: hoe nu verder?
- Wie zijn 'we' of 'wij' in de nota?

- Hebben jullie suggesties voor wijzigingen of aanvullingen?

- Besteed meer aandacht aan de relatie Zorginstelling Mantelzorg; de Mantelzorg wordt nog te vaak niet gezien en wederzijdse afstemming gebeurt helaas te vaak niet.
- Houdt vooral rekening met de positie van de mantelzorg, die in principe een vrijwillig karakter heeft. Deze positie versterken is een prachtige aanvulling. Versterking door dure (betaalde) mantelzorg zoals Mantelzorgmakelaars vind ik niet de beste oplossing gezien de voorgenomen bezuinigingen in zorg.
- In het stuk wordt gewezen op de 75+ groep met een dementerende partner, en dat er maar zeer beperkt een beroep wordt gedaan op een casemanager om de dreigende crisissituatie het hoofd te bieden. Daar wordt verder niet op ingegaan, maar ik denk dan: aan de slag, hier moet je wat mee!
- Ik mis ook criteria die kwaliteit waarborgen van de diverse acties 2023-2026.
- Het buurt/dorpsgerichte, nivo wij-teams lijkt me van belang bij de verbinding met de praktische uitvoering van de 4 uitgangspunten, de 4V's. Evenals de verbinding met het voorwaardenscheppende nivo, als consulenten, adviesraden, e.d.
- Het besef een mantelzorg te zijn verdient continue aandacht en steun.
- Het blijft voor mij onduidelijk hoe de beschikbare rijksmiddelen concreet gaan worden ingezet. Een pilot is mooi, maar die houdt op een gegeven moment op, en hoe dan verder?
- Er is al zoveel deskundige input, zowel landelijk, provinciaal als lokaal, lastig om ontbrekende schakels op te sporen.

- In hoofdstuk 4 onder "Versterken en verlichten" staat een opsomming. Is het nodig dat er nog een toelichting op de verschillende onderdelen bij komt of is het zo voldoende duidelijk?

- Verdere toelichting lijkt niet nodig.

- Overige opmerkingen

- Zou de nota tzt graag agenderen in het overleg tussen formele en informele ondersteuners in Lewenborg.

We kijken uit naar uw reactie.
Met vriendelijke groet,
de ASDG

Contact: info@asdgg.nl

Info: <https://www.adviesgroepsofiaaldomeingemeentegroningen.nl/>

2. Reactie Platform Hattinga Verschure

Reactie Platform Hattinga Verschure op de conceptnota 'Van onschatbare waarde' van de gemeente Groningen

Beste ,

We ontvingen de conceptnota 'Van onschatbare waarde' met daarin het voorgenomen beleid van de gemeente Groningen op het gebied van de mantelzorgondersteuning met het verzoek erop te reageren. Dat doen we graag.

In de eerste plaats onze dank dat wij in een vroeg stadium bij de totstandkoming van het beleid betrokken worden. Verder onze waardering voor de betrokkenheid die uit de nota spreekt bij de vaak zware taak van mantelzorgers. De titel van de nota is ons uit het hart gegrepen.

De eerste hoofdstukken van de nota geven een herkenbaar beeld van de waarde van mantelzorg, de positie van mantelzorgers en de uitdagingen waarvoor zij zich vaak geplaatst zien. De visie en de ambitie van de gemeente zijn helder geformuleerd en de vier speerpunten: vinden, versterken, verlichten en verbinden worden terecht genoemd en adequaat toegelicht. Het streven gebiedsgericht te werken onderschrijven we.

Tot zover onze complimenten. Waar we de nota wat mager vinden en onvoldoende concreet, is in hoofdstuk 4: Wat gaan we doen.

Er worden veel goede voornemens genoemd, maar concretisering in de vorm van 'wanneer is de actie afgerond', 'wat willen we bereiken' of wat zijn de criteria waaraan de kwaliteit van de ondersteuning wordt afgemeten' ontbreekt. Enkele voorbeelden:

- er is aandacht voor het bereiken van mantelzorgers (en daar is alle reden voor omdat slechts een derde van alle Groningse mantelzorgers die langdurig en intensief zorgen geregistreerd is bij het steunpunt). De nota wint aan kracht als hier een concreet ambitieus doel wordt gesteld: we willen dat in 2026 minstens 60 procent (bijvoorbeeld) van alle langdurig en intensief zorgende mantelzorgers bekend is bij het steunpunt.
- er komt een pilot met mantelzorgmakelaars. Wat is hier de ambitie: op hoeveel overbelaste mantelzorgers wordt gemikt in die pilot?
- er start een bewustwordingscampagne: wanneer?
- wat is de ambitie voor het aantal vrijwilligers en professionals dat getraind wordt in het familiegesprek?

De nota is duidelijk meer dan een visiedocument. Dat juichen we toe: met een mooie visie ben je er niet, het gaat om de uitvoering. En daarvan zouden we juist in de fase waarin de gemeente met haar plannen naar buiten komt en het gesprek met de gemeenteraad aangaat meer concretisering willen zien.

3. Reactie van Cliëntenraad werk en inkomen

Gemeente Groningen
Groningen, 7 april 2023
Ons kenmerk: CRA 2023-5
Onderwerp: Advies Nota Mantelzorg

Geachte ,
De leden van de Cliëntenraad heeft uw verzoek om advies van 31 maart jl. inzake de nota mantelzorg ontvangen, waarvoor dank.

Aanleiding

Vanuit de uitvoering van de 'Wet Maatschappelijke Ondersteuning' (WMO) heeft de gemeente de taak om mantelzorgers te ondersteunen. Door het tekort aan zorgpersoneel en de vergrijzing zullen steeds meer inwoners afhankelijk worden van een mantelzorger. Om overbelasting van de groep mantelzorgers zo veel mogelijk te verhinderen, is het belangrijk om hen te ondersteunen. Vanwege het extra budget zijn er maatregelen voorgesteld in de 'Nota Mantelzorg'.

Vier actielijnen

De nota spreekt van vier actielijnen: Vinden, Versterken, Verlichten en Verbinden. Deze samenvattend, kan gesproken worden over inzet om de sociale basis te versterken. Dit zal het vinden van mantelzorgers makkelijker maken. Campagnes om de mantelzorgers er op te wijzen dat ondersteuning mogelijk. En voor zorgverleners om (bijna) overbelaste mantelzorgers te herkennen en hen te wijzen op mogelijkheden voor ondersteuning. De actielijnen zijn uitvoerig besproken in de nota, zo ook de maatregelen die daarop ingezet gaan worden.

Pilot Mantelzorgmakelaar

Voor de ondersteuning van overbelaste mantelzorgers wordt een mantelzorgmakelaar ingezet. Wanneer het een uitdaging is voor de overbelaste mantelzorger, om respijtzorg te regelen kan de mantelzorger aankloppen bij de mantelzorgmakelaar voor ondersteuning. In Amsterdam is er samenwerking met verzorgingstehuizen voor respijtzorg. Voor de gemeente Groningen zou dit ook een optie kunnen zijn.

De Opstap

Door een gebrek aan vrijwilligers heeft 'De Opstap' de deuren moeten sluiten. Een burgerinitiatief dat volledig draaide op vrijwilligers. Hoe mooi zou het zijn als de gemeente hiervoor een doorstart probeert te realiseren. Het was een mooi project met een pand dat was uitgerust voor haar taken. Voor de doorstart kunnen naast de vrijwilligers een aantal professionals worden ingezet, om deze belangrijke organisatie weer op te starten.

Niet alle mantelzorgers hebben behoefte aan een training of een luisterend oor. Tijd om tot rust te komen, tijd om met familie en vrienden door te kunnen brengen, wordt door velen als meer belangrijk ervaren. Juist door initiatieven zoals 'De Opstap' is er daadwerkelijke ondersteuning voor de mantelzorgers.

Meer mantelzorgers

In de (nabije) toekomst zullen er meer mantelzorgers nodig zijn. We kunnen inwoners niet aan hun lot overlaten. Het is daarom belangrijk, om alvast actie te ondernemen. Er zal gezocht moeten worden naar inwoners die bereid zijn, om de belangrijke taken van mantelzorgen op zich te nemen. Daarom kan gedacht worden om de taken van mantelzorgen onder te brengen in basisbanen. (De doorstart van 'De Opstap' kan als middel worden gebruikt).

Mantelzorgers voor mantelzorgers

Er zou meer gehaald kunnen worden uit het ontmoeten van andere mantelzorgers in het mantelzorgcafé. Hierbij valt te denken aan het opzetten van een mantelzorg pool. Het organiseren van een gezellige middag voor zorgvragers én mantelzorgers. Zo leren zorgvragers ook andere mantelzorgers kennen, die hierdoor wellicht af en toe eens kunnen invallen. Elkaar helpen om te helpen.

Parkeren

Uitbreiding van uren op een bezoekerspas voor parkeren in de buurt, is fijn en wenselijk. Toch zal niet iedere mantelzorger met de auto komen. Het lijkt de moeite waard, om te onderzoeken of het haalbaar is een OV-kaart voor mantelzorgers te realiseren.

Mantelzorgwaardering

Mantelzorg kan heel zwaar zijn, vooral als de mantelzorger zelf op leeftijd is of juist heel jong. Dit geldt ook voor mantelzorgers die naast de mantelzorg ook nog een baan en / of een gezin hebben. In het verleden kreeg de mantelzorger een vergoeding van € 250,00 netto. Het stond de mantelzorger vrij, te bepalen waaraan de vergoeding werd uitgegeven. De laatste jaren is het een mantelzorgkaart met een waarde van € 100,00. Er is geen vrije keus meer waar het aan uitgegeven kan worden. Met een besparing van ca. € 465-637 miljoen per jaar, zou de mantelzorger beter beloond kunnen worden.

Advies

Niet alle onderdelen van de nota zijn in dit advies besproken. De Cliëntenraad is gematigd positief over de plannen die in deze nota worden benoemd. Volgens de leden van de Cliëntenraad kan meer geld van het budget naar daadwerkelijke ondersteuning van de mantelzorgers gaan.

In dit advies zijn een aantal opties beschreven. En ziet de Cliëntenraad het budget liever besteed aan initiatieven zoals 'De Opstap'. Er zou meer geld vrij gemaakt kunnen worden, om de mantelzorger te belonen / te ondersteunen. M.a.w. terug naar een fatsoenlijk geldbedrag netto in plaats van een mantelzorgkaart. Ook zijn de leden van de Cliëntenraad van mening dat mantelzorgers belangrijk 'werk' doen en meer waardering verdienen. Behalve waardering verdienen de mantelzorgers ook de tijd en de rust die nodig zijn voor het eigen welzijn.

Met vriendelijke groet,

Voorzitter Cliëntenraad Werk en Inkomen.

I.a.a. directeur Inkomensdienstverlening, CR-leden, leden ASDG

4. Reacties Werkgroep Toegankelijk Groningen.

MANTELZORG, van onschatbare waarde

Conceptnota

Opmerkingen en verbeterpunten van de Werkgroep Toegankelijk Groningen

Mensen met een chronische ziekte, handicap of beperking hebben in 2 rollen te maken met mantelzorg:

1. als hulpvrager
2. als mantelzorger

Hulpvrager

Mensen en kinderen met een chronische ziekte/beperking zijn vaak in meer of mindere mate zorgafhankelijk. Ook hier is het beleid en de praktijk dat ze in toenemende mate thuis gaan of blijven wonen.

Dat betekent extra druk op eigen netwerk en mantelzorg. Als die beschikbaar is, want niet iedereen is zo gelukkig.

Mantelzorger

Mensen met een handicap/chronische ziekte hebben vaak veel mensen met een beperking in hun vriendenkring. Dat gaat vanzelf als je veel tijd doorbrengt in ziekenhuizen, revalidatiecentra en in de zorg.

Als je zelf hulp nodig hebt (gehad), komt helpen ook gewoner in beeld en dan doe je het naar vermogen en soms over de eigen grenzen heen.

In de concept-nota

Blz 2: context van de nota

Hier past **het effect van ‘terugverhuizen naar de samenleving’ van mensen met een beperking.** Benoemen!

Kan gelijk meegenomen worden met de 75-plussers.

Wij zullen ook meer mantelzorg moeten uitvoeren en last krijgen van personeelstekorten in de professionele zorg.

Blz 5:

De mantelzorgers

Hulpvragers hebben ook vaak een chronische (sloop)ziekte.

‘Als je geen betaald werk hebt...’ is een merkwaardige zin.

Wordt misschien bedoeld dat ‘je (tijdelijk) geen werk hebt omdat je die tijd moet inzetten voor intensieve mantelzorg’?

Onderscheid tussen betaald werk of vrijwilligerswerk zou ik niet zo maken. Makkelijk: het woordje ‘betaald’ weglaten.

Bij overbelasting toevoegen:

- Mantelzorgers die zelf een beperking/chronische ziekte hebben

Blz. 7 en 8:

Beleidstheorie

... er meer ouderen **en mensen met een beperking** zullen zijn die behoefte hebben aan hulp...

Vinden:

Patiëntenverenigingen zijn ook deel van het leefpad van mantelzorgers en hun naasten.

Handige vindplaats!

Verlichten:

Ondersteuning als de mantelzorg niet alles (meer) zelf kan doen.

Nuttig en nodig voor ouderen en voor mantelzorgers met een beperking.

Verbinden:

Mantelzorgers kunnen zelf ook de rol van cliënt hebben wanneer ze **zelf een beperking hebben**, dreigen overbelast te raken of vragen hebben.

Blz 10:

Vinden: bij risico op overbelasting ook **mantelzorgers die zelf met een beperking/chronische ziekte kampen** noemen. Met name mantelzorgers die (vrijwilligers) werk en zorg combineren.

Blz 11:

Bij voorbeeld bij 3 het woordje **'toegankelijke'** toevoegen aan mantelzorgactiviteiten in de wijken.

1 x benoemen is genoeg voor alle punten.

In de praktijk schort daar nu nog vaak aan: even niet aan gedacht.

Blz 13

b.

ook de mantelzorger die zelf een beperking heeft mag bij professionals beter in beeld

d.

Het Familiengesprek zou ik anders noemen. Het klinkt zo oubollig.

Je hebt allerlei relatie-varianten tegenwoordig!

Allemaal waarderen en benutten.

In zo'n gesprek aandacht voor de taakverdeling tussen mantelzorger en zorgprofessional.

5. Reactie Adviesgroep mantelzorg

Notities van de Adviesgroep Mantelzorg bij het concept van de nota "Van Onschatbare Waarde", mantelzorgbeleid 2023-2026 gemeente Groningen

Vooraf

De Adviesgroep Mantelzorg stelt het op prijs te kunnen meedenken over de nota van de gemeente Groningen over het huidige en toekomstige mantelzorgbeleid. Hoewel de nota ons in conceptvorm aangeboden werd en de bestudeertijd redelijk kort was, hebben wij welgemeend onze opmerkingen kunnen maken in een bijeenkomst op 3 april 2023 met de gemeente.

Van onze kanttekeningen is verslag gemaakt en deze zullen betrokken worden bij de verdere uitwerking van de nota. Om de leesbaarheid en de logica te bevorderen hebben we enkele suggesties gedaan over de volgorde van passages in de nota. Eveneens hebben we aanvullingen en verduidelijking aangegeven. We hebben toegezegd enkele punten op papier te zetten ter aanvulling van het verslag. Bij deze dus.

Begrijpelijkheid en logica

In het algemeen vinden we de nota goed leesbaar, het is een overzicht van wat er al jaren gebeurt op het gebied van mantelzorgbeleid. Het wordt duidelijk wat mantelzorgers doen en waar ze mantelzorgers tegenaan lopen. De menselijke maat is op een uitvoerige manier aan bod gekomen. bij Wel missen we bij meerdere punten dat het niet duidelijk wordt hoe en door wie de taken uitgevoerd worden. Zie onze latere opmerkingen.

Wettelijk kader (pag. 2)

Een toevoeging is nodig om te verduidelijken, dat de termen Vinden, Versterken, Verlichten en Verbinden voortkomen uit de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2020. Het eigen wettelijke kader van de gemeente vormt de basis. Ondersteuning wordt genoemd, maar waardering niet. Het zijn beide de pijlers vanuit de Wmo. Aanvulling is hier gewenst.

Het ondersteunen en waarderen van mantelzorgers is een belangrijke gemeentelijke taak die gebaseerd is op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 (Wmo). Deze taken zijn opgenomen in de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2020 (art 16) en zijn verder uitgewerkt in de Nadere Regels 2020 (art. 47).

Mantelzorgers in beeld

De definitie van mantelzorg in de Wmo is ingewikkeld en staat ons inziens los van de praktijk. De definitie in de nota is concreter, maar de vrijwilligheid ontbreekt. Onbetaald en vrijwillig, daar gaat het om.

Het is belangrijk te benadrukken dat

- mantelzorg géén vrijwilligerswerk is. Vrijwilligerswerk is een keuze, mantelzorg overkomt je.
- mantelzorg niet verplicht kan worden.
- er een probleem kan ontstaan door de afkalving van de zorg.
- er een probleem kan ontstaan als er geen geld voor woningaanpassingen is.

Kortom de druk op mantelzorgers zal steeds groter zal worden.

Het begrip gebruikelijke hulp verdient nadere uitleg. (pag. 4) Te denken valt aan de formulering:

"waarbij van je naasten mag worden verwacht dat zij waar nodig en mogelijke hun rol nemen in het huishouden."

MantelzorgNL verdient uitleg over wat deze organisatie is en doet.

Beleidstheorie

De kaders en de richting voortvloeiend uit de visie en de ambitie zijn helder weergegeven. Enige uitbreiding is wenselijk. Vroegtijdige ondersteuning houdt preventie in. Vraaggericht betekent maatwerk aansluitend op de behoefte. Het actief benaderen van mantelzorgers is belangrijk omdat ze zelf vaak niet met vragen komen. Dit zou ook kunnen leiden tot ontspoorde mantelzorg. Toevoeging van een proactieve benadering past als aanvulling bij de ambitie.

De gemeente als opdrachtgever is te sterkt uitgedrukt. Opdracht geven veronderstelt een hiërarchische verhouding en deze is niet aanwezig bij de uitvoering van het beleid door een organisatie. Taken worden overgedragen, opgedragen, uitbesteed op basis van een programma van eisen en subsidieverlening.

Wat gaan we doen?

Bij de uitwerking van de zogenaamde 4 V's is niet altijd duidelijk wie de genoemde taken op zich zal nemen. Bij het bereiken van mantelzorgers bijvoorbeeld is de vraag waar de gemeente op in zet.

In de opsomming van de acht vraaggebieden aan ondersteuningsbehoefte lopen de behoeften van mantelzorgers en zorgvragers door elkaar. Het gaat alleen om de mantelzorgers, hoewel deze baat hebben bij een goede ondersteuning van de zorgvrager. Als voorbeeld kunnen we noemen, dat een adempauze voor de mantelzorger bereikt wordt door middel van dagopvang voor de zorgvrager.

Extra inzet

De behoefte aan duidelijke informatie komt in een aantal onderzoeken steeds naar voren als aandachtspunt. De Adviesgroep is van mening, dat de informatievoorziening toegevoegd moet worden aan de "to do" punten (pag.13)

Het systeem van ondersteuning is opgetuigd met allerlei ingewikkelde regels, die "ontwikkeld" kunnen worden door het inzetten van een extra kracht die deskundig is op het gebied van regelgeving. We vinden het belangrijk, dat mantelzorgers hierbij geholpen kunnen worden. In een notitie over knel- en aandachtspunten voor mantelzorgers hebben wij geconstateerd, dat de administratieve rompslomp en de complexiteit van zorgwetten en regels het grootste struikelblok zijn voor mantelzorgers (in januari 2023 hebben wij onze notitie aan het ASDG gestuurd, die er om verzocht had).

Mantelzorgmakelaars en andere organisaties kunnen worden ingezet om dit struikelblok op te vangen. Dit zijn commerciële partijen. We vinden de term mantelzorgmakelaar overigens verwarrend, omdat mantelzorgmakelaars geen mantelzorger zijn. Het zijn onafhankelijke cliëntondersteuners met een speciale deskundigheid op het gebied van wet- en regelgeving. Maar als de gemeente door subsidie kan realiseren dat de mantelzorgmakelaar voor iedereen ongeacht inkomen toegankelijk is, is dat een na te streven zaak. Wanneer de gemeente een pilot wil aangaan met mantelzorgmakelaars of andere ondersteuners dan pleiten we voor een zorgvuldige selectie zodat zeker is dat de benodigde (actuele) kennis en deskundigheid aanwezig is.

Tot slot

De conceptnota geeft een goed inzicht in het huidige en toekomstige gemeentebeleid. De Adviesgroep Mantelzorg kan zich vinden in de voorgestelde koers en zal met veel belangstelling de uitvoering van het beleid volgen. Onze reactie op de nota is ook in haast tot stand gekomen. Het heeft ons niet weerhouden te reageren op het "waardevolle" gemeentelijk mantelzorg beleid.

Namens de Adviesgroep Mantelzorg
April 2023